

פסקי הלכות

פסקי מופת הדור מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון כ' – י"ד שבט תשפ"ב

מלוקטים מהשיעור השבועי האחרון הנדפס בגליון "בית נאמן" – בתוספת מעט נופך ממקורות נוספים מכתבי מרן

הלכות ברכת הלבנה

ברכת הלבנה ועד אימתי זמנה

א. אנו מונים את החדשים על פי הלבנה¹. ואין אומרים קידוש לבנה, אלא מברכים ברכת הלבנה. שדוקא בזמן שהיו מקדשים על פי הראיה, היו מקדשים את החודש². ואין מברכים ברכת הלבנה אלא עד חצי החודש³.

תחלת זמן ברכת הלבנה

ב. דעת הרמב"ם (פ"י מהלכות ברכות ה"ז) שאפשר לברך ברכת הלבנה תיכף בתחלת החודש כשהלבנה קטנה ממש, שכתב הרואה לבנה בחדושה מברך. ומנהג האשכנזים לברך ברכת הלבנה אחר ג' ימים. אולם מנהג הספרדים להמתין ולברך ברכת הלבנה רק אחר שבעה ימים מהמולד, על פי הקבלה. ויש חכם שמנהג כעשרים פוסקים שאפשר לברך ברכת הלבנה קודם שבעה לחודש. אולם למעשה אנו נוהגים כדברי המקובלים שאין לברך אלא אחר שבעה ימים מהמולד, וכמו שכתב מרן. ומרן קיבל זאת מהמגיד, וכמו שכתוב בספר מגיד מישורים (שיר השירים)⁴.

אם צריך שבעה ימים מעת לעת

ג. אם המולד חל במוצאי שבת אך חסרו כמה שעות, בחו"ל נהגו להקל לברך ברכת הלבנה. אולם אבא מארי הגאון זצ"ל נהג להחמיר בזה, וכן פסק בכף החיים (סי' תכ"ו ס"ק ס"ב), משום שעל פי הקבלה צריך שבעה ימים מעת לעת. ומאידך דעת הגר"ע יוסף (בחזון עובדיה חנוכה עמ' שס"ב) להקל לברך ברכת הלבנה, אע"פ שחסרים כמה שעות. והפרי חדש (סי' תכ"ו סק"ד) הקשה קושיא עצומה, שמוכח בגמרא שאפשר לברך קודם שבעה ימים⁵.

מקומות שהלבנה נראית רק קודם מלאת שבעה ימים

¹ עי' בבית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ד).

² בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ז).

³ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ז).

⁴ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ז, י"ח).

⁵ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב הערה י"א). וביאר מו"ר הוכחת הפרי חדש, שבגמרא במסכת סנהדרין (דף מ"א סע"ב) איתא עד אימתי מברכים ברכת הלבנה, נהרדעי אומרים עד ששה ער לחודש, ורבי יעקב בר אידי אמר רב יהודה עד שבעה לחודש. וקשה שאם נאמר כדברי המקובלים שרק אחר שבעה ימים מתחילים לברך, אליבא דהסוברים לברך עד שבעה לחודש, אם כן מתי התחילו לברך ומתי גמרו לברך. ועל כרחנו לומר שלסוברים שבירכו עד שבעה, הם בירכו ברכת הלבנה בתחלת החודש.

ד. המתגוררים במדינות הצפוניות (כגון ברוסיה) שהלבנה נראית רק פעם בחודש, ועדיין לא עברו שבעה ימים מהמולד, אפשר לסמוך על הפוסקים שאפשר לברך ברכת הלבנה קודם שבעה ימים מהמולד. ויברכו אחר שלשה ימים מהמולד (ובשעת הדחק אולי אפשר תיכף בראש חודש, ולסמוך על הרמב"ם).⁶

נוסח "שגם הם עתידים להתחדש"

ה. בברכת הלבנה אומרים "שגם הם עתידים להתחדש כמותה". ואף שיש גורסים "שאף הם", הנכון לומר שגם הם. משום שהמילה "אף" אין משמעותה דבר טוב, ואמרו במדרש (בראשית רבה י"ט ב') ארבעה פתחו ב"אף" וסופם אינו טוב: הנחש, שר האופים, עדת קורח, וחמץ. ומחמת כן הגאון רבי חיים פלאגי' ועוד אחרונים תיקנו במקומות שיש תיבת "אף", והחליפו לתיבת אך או גם. וכגון בברכת המזון "וגן שאכלנו ושתינו", אין אומרים אף שאכלנו.⁷

נוסח "שגם הם עתידים להתחדש כמותה"

ו. בברכת הלבנה: "שגם הם עתידים להתחדש כמותה". מקשים שהרי הלבנה אינה מתחדשת אלא נשאר תמיד בגודלה האמיתי, ורק נדמה למראית העין שהיא מתחדשת. והתשובה, שגם עם ישראל מתחדשים רק למראית העין, כי בכל יהודי יש אמונה בלב, ואף שמדברים דברי כפירה וכו', בעינינו ראינו אחר כך רבים שחזרו בתשובה. ומחמת כן אדם לא יתייאש, כי גם הם (עם ישראל) עתידים להתחדש כמותה. וכפי שהלבנה אינה משתנת ורק האור שהיה מכוסה נתגלה, כך גם עם ישראל האור המכוסה שבליבם עתיד להתגלות.⁸

הלכות קדיש

נוסח "לעלם לעלמי עלמיה" בקדיש

ז. בקדיש אומרים "לעלם לעלמי עלמיה". ויש אומרים לעלם ולעלמי (בוא"ו), אולם הנכון יותר לומר ללא וא"ו. וכך כתב בכף החיים (סימן נ"ו אות י"ג) בשם כמה וכמה פוסקים. ומי שאומר ולעלמי בוא"ו אין מוחים בידו, שאלו ואלו דברי אלקים חיים.⁹

הלכות ספר תורה

ספר תורה שלא קידש את שם ה' בפסוק "זובח לאלהים יחרם"

ח. יש חכם שאמר שמי שכתב ספר תורה וכתב שם "זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו" (שמות כ"ב י"ט), ולא קידש את המלה אלהים (כמו הפשט שהכוונה לעבודה זרה), ספרו פסול. אך דברים אלו הם נגד התרגום, ונגד רש"י וראב"ע והמפרשים. יש לזה רק רמז קל בזוהר (זוהר חדש במדרש הנעלם דף ג' ע"ב), אך אין זה פשט הפסוק.¹⁰

ספר חמדת ימים. אין הכרח שהוא פסול. ואף מרן החיד"א למד בספר חמדת ימים. והוא ספר טוב מלא מוסר. (בית נאמן גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ח).

נכתב ונערך בחסד ה' עלי ע"ה יצחק מאוזן ס"ט

הערות והארות יתקבלו בברכה ניתן לשלוח למכון "הלכות מעשיות" בראשות מורנו הגאון הגדול הרב מצליח חי מאוזן שליט"א וכן ניתן להצטרף לקבלת הגליונות במייל, שלחו ל: A025606532@gmail.com

⁶ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ט).

⁷ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות כ').

⁸ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות כ"א).

⁹ בשם בית נאמן (גליון נ' הערה כ"ב).

¹⁰ בית נאמן (גליון רצ"ב בשלח תשפ"ב אות י"ז, י"ח).